

KESKKONNAAMET

Vääriselupaigad, nende kaitse ja lepingute sõlmimine

Liilia Tamm
metsahoiu peaspetsialist
Keskkonnaamet

21. märts 2019

Mis on vääriselupaik?

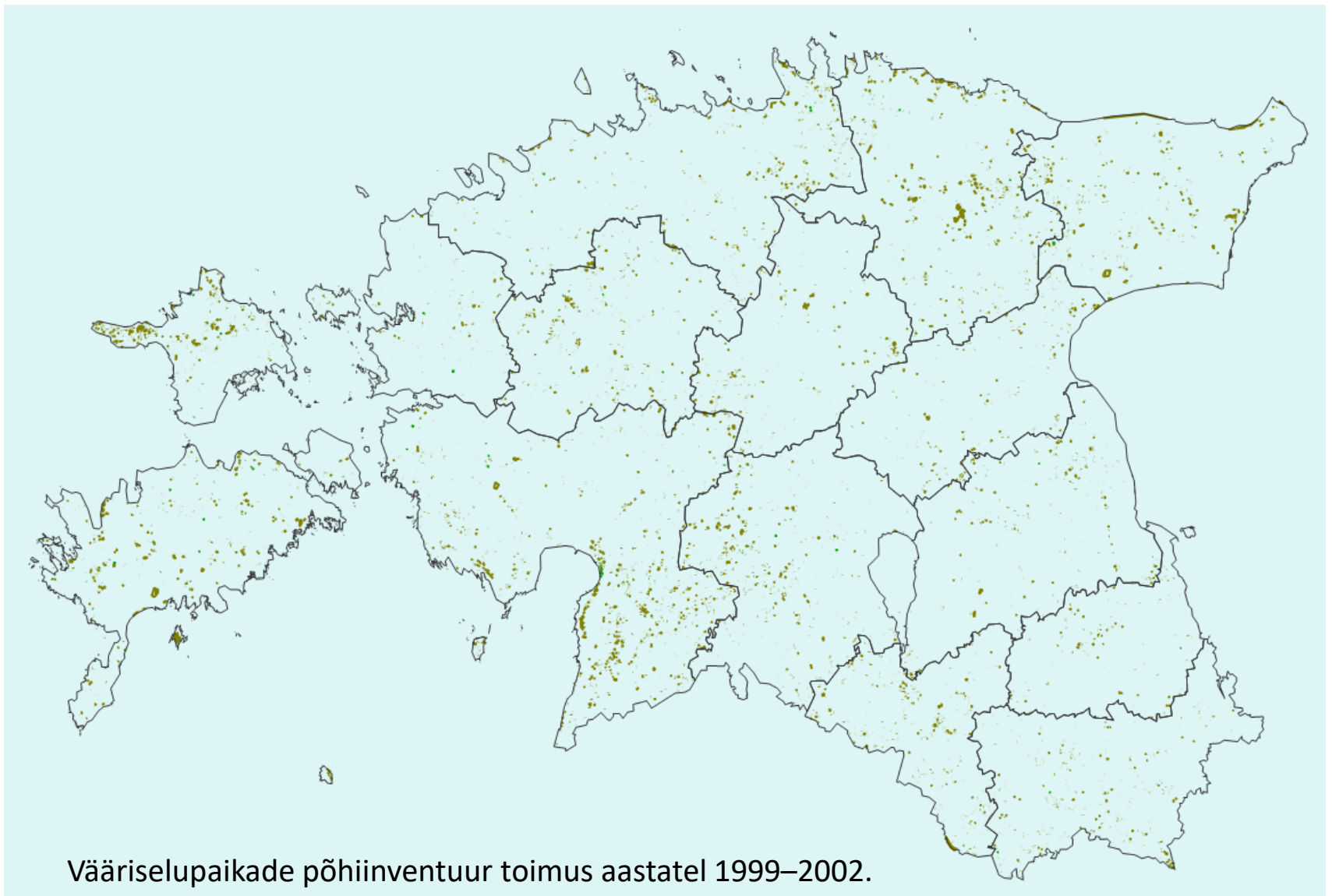
- Vääriselupaik on ala, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur (metsaseadus).
- Kõrge looduskaitselise väärtusega alad metsas, tavaliselt mõne hektari suurused.
- Olulised majandatavates metsades loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks.

Vääriselupaiga iseloomulikud tunnused

- Alal kasvab põline või haruldane metsakooslus (väike inimõju, looduslikult arenenud mets, metsapõlvkondade järjepidevus).
- Leidub erilistele elutingimustele viitavaid bioloogilisi (häilud, erinevas vanuses ja mõõtmetes puud, rohke lamapuit, vanad või õõnsustega puud, puiduseened jms) ja maastikulisi näitajaid (erinevad veest mõjutatud alad, järsakud, põlendikud jms).
- Esineb erilistele elutingimustele viitavaid tunnusliike (teatud seened, samblad, samblikud, soontaimed, mardikad)- liigid, mis vajavad spetsiifilisi tingimusi kasvamiseks, mida sageli majandatavates metsades ei ole.

Vääriselupaikade inventeerimine

- Vääriselupaiku saavad määrata vaid tunnistusega (väljastab Keskkonnaministeerium) spetsialistid.
- Kõiki esitatud vääriselupaiga ettepanekuid kontrollivad Keskkonnaameti spetsialistid (erandiks on vaid Riigimetsa Majandamise Keskuse määratud uued vääriselupaigad riigimaal).
- Vääriselupaigad kantakse koos kirjeldusega keskkonnaregistrisse.
- Alates 2017. aasta septembrist on eramaal asuva uue vääriselupaiga andmete keskkonnaregistrisse kandmine üksnes maaomaniku nõusolekul.

Kokku on keskkonnaregistris registreeritud 10220 vääriselupaika kogupindalaga 24897,29 ha. Neist 2941 eramaal pindalaga 4708,46 ha (pindalaliselt 19%).

<http://register.metsad.ee/>

The image shows a screenshot of the Metsad.ee register website. At the top left, there is a red arrow pointing to the 'KIHID' (Layers) button in the sidebar. The sidebar menu includes the following items: 'OTSI', 'Metsaerialdised', 'Eraldis', 'Eraldis (riik)', 'Metsateatised', 'Maa-ameti kaardid', 'Looduskaitse', 'Kaitstava ala välispiir', 'Kaitstava ala vööndid', 'III kat. liigid', 'Väanseupaigad', 'Lõheliste jõed', 'Veekaitse', and 'Muud'. The main map area displays a map of Estonia with various geographical features and place names. The map is overlaid with several layers, including a red outline that highlights a specific region in the eastern part of the country. The map also shows the Baltic Sea (Läänemeri) and the Gulf of Finland (Soome laht). The website logo 'METSAPORTAAL' is visible at the top center, and a 'Logi sisse' (Log in) link is at the top right.

http://register.metsad.ee/

 METSAPORTAAL [Logi sisse](#)

KIHID Otsi

Eraldised

- Katastrüksus
- Maakond
- Vald
- Kinnistu nimi
- Kinnistu number
- Kvartali number
-

Teatised

MKEd

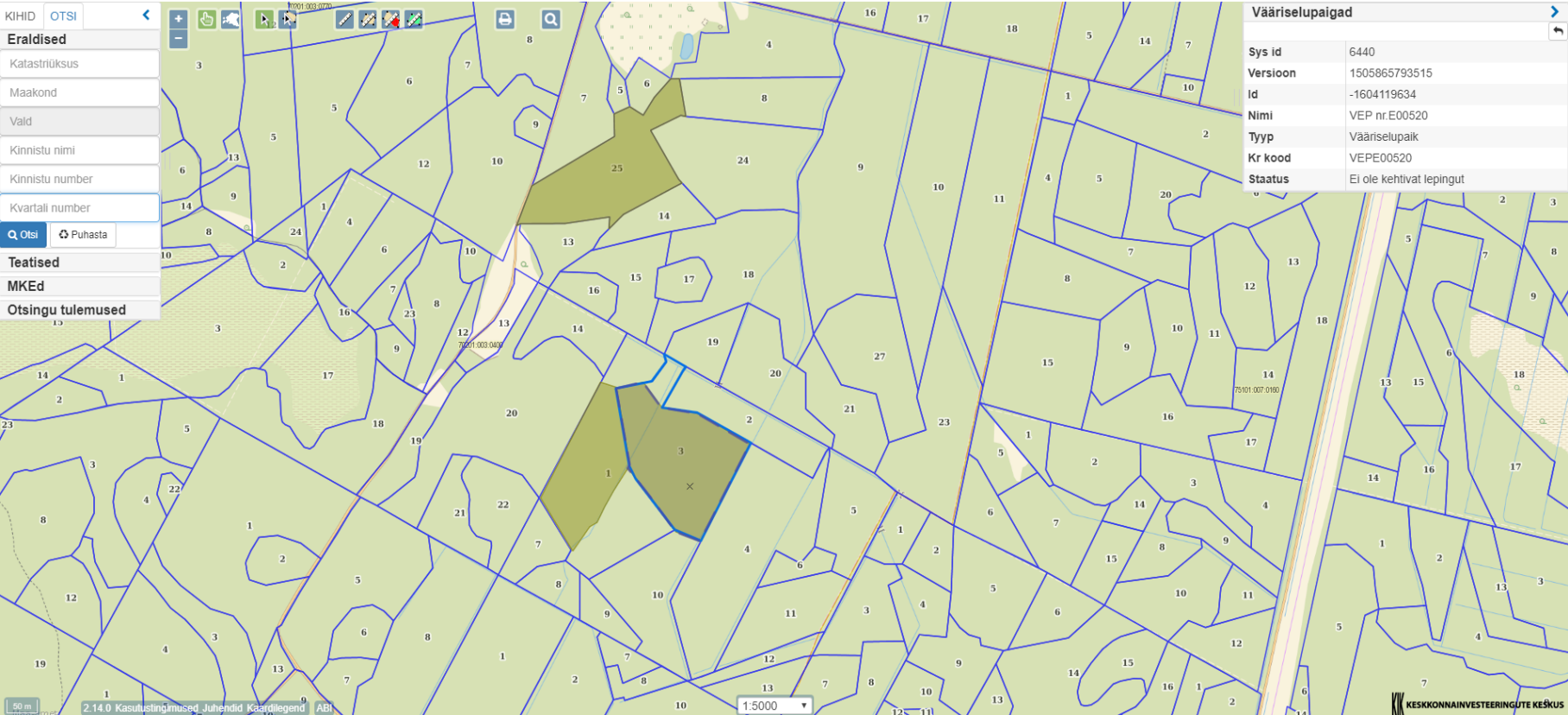
Otsingu tulemused

Vääriselupaigad

Sys id	6440
Versioon	1505865793515
Id	-1604119634
Nimi	VEP nr.E00520
Tüüp	Vääriselupaik
Kr kood	VEPE00520
Staat	Ei ole kehtivat lepingut

50 m 2.14.0 Kasutustingimused Juhendid Kaardilegend ABI 1:5000

 KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS

Vääriselupaikade kaitse põhimõtted

- Kohustusliku kaitse alla ei võeta.
- Eraomanikule kuulavas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.
- Soovi korral on omanikul võimalik riigiga sõlmida **kaitseleping**- tegemist on vabatahtliku kaitsega, kus riik kompenseerib lepingu vahendusel omanikule saamatajäänud puidutulu.
- Riigimetsas asuvate vääriselupaikade kaitse on kohustuslik.

Vääriselupaiga kaitseleping

- Erametsaomanikul on võimalik sõlmida riigiga vääriselupaiga kaitseks notariaalne leping, millega kinnisasi koormatakse isikliku kasutusõigusega riigi kasuks 20-ks aastaks.
- Selle eest makstakse omanikule kasvava metsa väärtuse suurune summa 20 aasta jooksul iga-aastaste võrdsete maksetena.
- Lepingut saab sõlmida vaid väljaspool kaitstavat loodusobjekti asuva vääriselupaiga kaitseks.

Lepingu sõlmimise soovi korral pöörduda Keskkonnaameti poole

- e-post: info@keskkonnaamet.ee
- Keskkonnaameti maakondlike kontorite üldkontaktid: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/kontaktid>
- metsahoiu spetsialistide kontaktid: <https://www.keskkonnaamet.ee> → Eesmärgid, tegevused → Metsandus → Metsanduse ja metsahoiu spetsialistide tööpiirkonnad/vastuvõtuajad

Keskkonnaameti roll lepingu sõlmimise menetluses

- kontrollib vääriselupaiga olemasolu;
 - määrab vääriselupaiga piirid;
 - vajadusel edastab Keskkonnaagentuurile vääriselupaiga piiride muudatusettepaneku keskkonnaregistrisse kandmiseks;
 - vormistab kontrollakti;
 - koostab hinnakalkulatsiooni
 - kui omanik on tingimustega nõus, koostab ja esitab Erametsakeskusele akti lepingu sõlmimiseks vajalike algandmetega.
-
- kontrollib lepinguga vääriselupaikade säilimist lepinguperioodil.

Vääriselupaiga kasutusõiguse tasu arvutamise alused

Hinna määramisel kasutatakse lähteinformatsioonina:

- Riigimetsa Majandamise Keskuse metsamaterjali müügistatistikat, teenuse hindade ja raiekulu andmeid;
- metsa takseerandmeid.

Lepingu sõlmimise korraldab Erametsakeskus, kes maksab kinnisasja isikliku kasutusõigusega koormamisega kaasnevad riigilõivud ja notari tasu.

Lepinguga võetavad kohustused

Lepinguga kohustub kinnisasja omanik vältima ja mitte lubama vääriselupaiga alal:

- metsaraiet (va erakorralised raied Keskkonnaameti nõusolekul)
- lamapuidu eemaldamist
- metsakuivendust
- metsateede ehitust
- metsa uuendamist
- telkimist ja lõkke tegemist

Lepingu rikkumisel tasub lepingut rikkunud pool leppetrahvi, mis moodustab 10% lepingu kogusummast.

Lepingu objekti säilimist kontrollib Keskkonnaamet üks kord aastas.

Lepingu lõpetamine

- Omandiõiguse muutumisel lähevad kõik vääriselupaiga kaitsega seotud õigused ja kohustused üle uuele omanikule.
- Vääriselupaiga omandiõiguse üleminekust informeerib võõrandaja Erametsakeskust vähemalt kaks nädalat enne tehingut.
- Vääriselupaiga omandi üleminekul ei ole omandajal õigus lõpetada lepingut ennetähtaegselt ühe aasta jooksul omandamisest arvates.
- Lepingu ennetähtaegse lõpetamise korral tagastab lepingut rikkunud või lepingut lõpetada sooviv täitja lepinguga saadud tasu ja tasub leppetrahvi, mis moodustab 20% lepingu kogusummast.

Lepingud

- Lepingutega on kaetud 308 vääriselupaika 515 hektaril.
- Kehtivate lepingute summa aastas 159 092 eurot.
- Käesoleval aastal lisandus eelarvele täiendavalt 80 000 eurot aastas.

Potentsiaalsed vääriselupaigad

- Eestimaa Looduse Fond on metsa inventeerimisandmete baasil koostanud andmestiku metsaosadest, mis võivad vastata vääriselupaiga kriteeriumitele. Need ei ole kantud keskkonnaregistrisse.
- Alade nimekiri (katastritunnuse ja eraldise täpsusega) saadeti eelmisel kevadel FSC* sertifikaati omavatele metsamaterjali lõppostjatele.
- FSC kontrollitud puidu nõuded näevad muuhulgas ette, et puit ei tohi olla varutud kõrge kaitseväärtusega metsadest (sh vääriselupaikadest).

Kust saada infot?

- <https://www.metsauhistu.ee/piirangud-millest-metsaomanik-midagi-ei-tea/>

08 OCT PIIRANGUD, MILLEST METSAOMANIK MIDAGI EI TEA

0 Meeldimist · Jaga

Eestimaa Looduse Fond on üksikute metsa inventeerimisandmete baasil koostanud andmestiku metsaosadest, kus nad arvavad olevat vääriselupaiga tunnuseid. Selline andmestik on nende poolt saadetud ka puidutöötlemisettevõtetele, kes – omades üldjoontes FSC sertifikaati ja järgides sealseid nõudeid – ei saa nendelt metsaosadelt raiitud puitu osta sõltumata sellest, kas seal päriselt vääriselupaik on või mitte. Neid alasid ei ole seni piisava põhjalikkusega inventeeritud.

KAS KA SINU METSAS KUULUB MÕNI ERALDIS SELLESSE NIMEKIRJA?

Seda saad kontrollida siinsamas, otsi välja vaid oma katastritunnus.

Sisesta katastritunnus

XXXXXXXXXXXX

OTSI

Kui plaanid raietöid soovitate ebaseeldivuste ärahoidmiseks ja lahenduste leidmiseks võtta kindlasti ühendust Metsaühistuga. Metsaühistu spetsialistid selgitavad välja probleemkohad ning annavad nõu, mida ette võtta.

Mida teha?

- Kui mets on potentsiaalsete vääriselupaikade nimekirjas, tuleks metsaomanikul leida vääriselupaiga tunnistusega isik (nimekiri: <https://www.envir.ee/et/vaariselupaikade-kaitse>) ja kutsuda ta enda metsa hindama.
- Vääriselupaiga tunnistusega spetsialist annab hinnangu, kas vääriselupaik on olemas või mitte.
- Kui vääriselupaika ei ole, peaks tunnistusega isik edastama vääriselupaiga hindamise ankeedi Eesti FSC kontorisse (kontaktandmed: <https://ee.fsc.org/ee-ee/fsc/kontakt>), kes teeb nimekirjas korrektuuri.
- Kui vääriselupaik tuvastatakse, peaks tunnistusega isik pöörduma metsaomaniku poole ja tegema ettepaneku vääriselupaik registrisse kanda.
- Kui metsaomanik ei anna nõusolekut vääriselupaiga registrisse kandmiseks, peaks tunnistusega isik ikkagi andma Eesti FSC meeskonnale tagasisidet, et alal on vääriselupaik. See tähendab omakorda, et kuigi metsaomanik ei ole nõus enda maal oleva vääriselupaiga registrisse kandmisega, ei saa ta sealt raiutud puitu ikkagi müüa nendele firmadele, kes nõuavad FSC-d sertifikaati.
- Puitu on võimalik müüa ka mitte FSC tarneahela sertifikaati omavale ettevõttele.

KESKKONNAAMET

Aitäh!

Vääriselupaik Viljandimaal

FOTO: Anneli Palo